

Martí Salvat, Celestí; “(Tia) Martina”

(Castellvell del Camp, 25 de setembre de 1912 – Reus, 9 de juliol de 2001)

El 1914, arran de la mort del seu pare, anà a viure a La Selva de Camp, a casa dels avis materns. Assistí a escola esporàdicament i compaginà l'estudi amb les feines del camp. El 1925 es reuní amb la seva mare a Barcelona i durant un temps fou aprenent de torner. Seguí una formació autodidacta en comptabilitat i estudis mercantils, alhora que estudià llengües a diferents acadèmies. El pas per diversos ateneus, com l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona, anà desvetllant la seva inquietud política i sindical.

El 1928 entrà a treballar a les oficines de Harry Walker, on hi organitzà dos anys més tard el primer grup sindical de la Confederació Nacional del Treball (CNT). Les pressions dels anarquistes sobre la CNT feren el 1931 que se'n separés i s'afiliés al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria (CADCI), on ocupà diferents càrrecs fins a l'esclat de la Guerra Civil. El 1932 ingressà a les Joventuts del Bloc Obrer i Camperol de les quals fou expulsat poc temps després en defensar l'aproximació del BOC al Partit Comunista de Catalunya.

El 1933 ingressà de la mà de Lluís Salvadores a les Joventuts de la Federació Socialista Catalana del PSOE (FSC) i fou membre de la seva Comissió Executiva Federal fins al juliol de 1936. Des de principis d'aquest any formà part del Comitè d'Unificació de les joventuts de diferents partits, en el procés que donà lloc a les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya (JSUC), integrades al Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). Fou elegit secretari general de les JSUC des del setembre de 1936 fins al maig de 1937, alhora que també formà part del Comitè Executiu del PSUC i dirigí *Juliol*, l'òrgan de l'organització. La interpretació oficial dels fets de maig de 1937 que

defugien tota responsabilitat pròpia, el portaren a presentar la seva dimissió com a Secretari General de les JSUC el juny de 1937.

A principis d'agost de 1936 participà en l'expedició fallida per recuperar Mallorca i un any més tard s'uní al Front de l'Est, que lluitava a Barbastro amb el rang de Tinent. Més endavant participà en l'ofensiva de l'Ebre amb el rang de Comissari de Companyia. El 12 de febrer de 1939, en la retirada de l'exèrcit republicà, travessà la frontera cap a França.

De setembre a desembre de 1939 estigué internat al camp de concentració de Sant Cebrià i sortí a principis de 1940. S'instal·là a Tolosa, des d'on treballà per a la reorganització del PSUC.

Amb la victòria de l'exèrcit nazi, fou de nou internat primer en el camp de concentració de Set Fonts i després en un altre a Lorena, on féu treballs forçats en diferents obres públiques. Aconseguí d'evadir-se i visqué entre Bordeus i París, fins que s'instal·là a la capital francesa el 1946.

S'uní a la resistència del Partit Comunista Francès i el 1949 recolzà Joan Comorera en la crisi del PSUC, per la qual cosa fou apartat del partit. L'abril de 1952 retornà a Catalunya legalment, gràcies a un influent conegut monàrquic a qui havia salvat la vida durant el franquisme. S'instal·là a Reus, on muntà una granja agrícola, i exercí de representant elèctric, professió que li permeté moure's amb certa llibertat pel territori català. Fou l'enllaç i principal col·laborador de Comorera quan aquest retornà a Catalunya, fins a la detenció d'aquest el 1954. Després de les detencions del Moviment Socialista de Catalunya (MSC) del novembre de 1958, s'afilià a aquest partit i treballà per a la implantació i reorganització del MSC a Reus. A finals dels anys seixanta fou membre de la Comissió Democràtica del Baix Camp i entre 1967 i 1971 formà part de l'equip editorial de la *Revista del Centre de Lectura a Reus*.

El 21 de gener de 1971 fou detingut per "associació il·lícita i distribució de propaganda il·legal" i deixat en llibertat provisional el 8 de febrer. A finals de 1971, participà en l'Assemblea de Catalunya. Sempre des de l'MSC promogué la unió de les forces socialistes primer en el marc de la Convergència Socialista

de Catalunya (1974), després en el Partit Socialista de Catalunya–Congrés i, finalment, en el Partit dels Socialistes de Catalunya (1978), tot i que aleshores la seva activitat política es reduí notablement.